

VALYUTA KURSI VA UNGA TASIR QILUVCHI OMILLAR

Samarqand iqtisodiyot va servis instituti
O`qituvchi: Abduvahobov Shaxzod
Talaba: Samiyev Tuyg`un

Annotatsiya: Ushbu maqola Bank ishi va asoslari fanining Valyuta kursi va unga tasir qiluvchi omillar mavzusini rivojlantirishga bag`ishlangan. Shuningdek, valyuta kursi haqida malumot olish, valyutaga tasir qiluvchi turli omillarni bilib olish ko`zda tutiladi. Shuni aytib o`tish kerakki, valyuta inson hayotida juda muhim ahamiyat kasb etganligi tufayli valyuta bilan bogliq munosabatlar va unga tasir etuvchi omillarni bilish biz uchun juda foydali bo`ladi.

Kalit so`zlar: Valyuta, aksiya, indeks, tovar, iqtisodiy o`shish retressiya.

Аннотация: Данная статья посвящена развитию темы «Банковское дело и основы валютного курса и факторов, влияющих на него». Также планируется получить информацию о курсе валют, узнать о различных факторах, влияющих на курс валюты. Следует отметить, что в связи с тем, что валюта стала очень важной в жизни человека, нам очень полезно знать отношения, связанные с валютой, и факторы, влияющие на нее.

Ключевые слова: Валюта, акции, индексы, товары, экономический рост, рецессия.

Abstract: This article is devoted to the development of the subject of the subject of Banking and the Basics of the Currency Exchange Rate and its influencing factors. It is also planned to get information about the exchange rate, learn about various factors affecting the currency. It should be mentioned that due to the fact that the currency has become very important in human life, it is very useful for us to know the relations related to the currency and the factors affecting it.

Key words: Currency, stock, index, commodity, economic growth, recession.

KIRISH

Umuman olganda, moliya bozori doimiy ravishda yuqoriga va pastga qarab bosim holatida bo`lib, narx harakati turli xil iqtisodiy, ekologik va institutsional omillar tufayli oldinga va orqaga o'zgarib turadi, bu maqolada batafsil tavsiflanadi.

Aktsiyalar, indekslar, tovarlar, obligatsiyalar va kriptovalyutalar kabi boshqa moliyaviy aktivlar sinflari orasida. Valyutalar xalqaro va mahalliy darajada tovarlar va xizmatlar uchun ayirboshlash va to'lov vositasi sifatida jahon iqtisodiyotining barcha jabhalarida foydalanish mumkin bo'lgan asosiy aktivlar sinfi sifatida ajralib turadi.

"Valyuta kursi" deb nomlanuvchi boshqa valyutalarga nisbatan bir valyutaning qiymati doimiy tebranishda.

Iqtisodiyotning valyuta kursi mamlakatning iqtisodiy salomatligini aniqlashning eng muhim vositalaridan biridir. Boshqacha qilib aytganda, mamlakatning iqtisodiy barqarorligi asosan uning valyuta kursi bilan belgilanadi. Uni valyuta bozorida kuzatish, tahlil qilish va sotish mumkin.

Shuning uchun mamlakat iqtisodiyotiga ta'sir qiluvchi asosiy omillarni va o'zgaruvchan bozor kuchlarini tushunish juda muhim, bu esa o'z navbatida valyuta kursiga ta'sir qiladi.

Valyuta kurslariga makroiqtisodiy omillar katta ta'sir ko'rsatadi, chunki ular asosan iqtisodiyotning sog'lig'ini belgilaydi, bu xorijiy investorlar, manfaatdor tomonlar, institutsional va tijorat dilerlari uchun biznes qilish yoki iqtisodiyotga sarmoya kiritish to'g'risida qaror qabul qilishda eng muhim e'tibordir.

Bu korxonalar foyda olish biznesida. Shu munosabat bilan mamlakatdagi voqealar xorij kapitalining uning iqtisodiyotiga qanday sarmoya kiritilishini belgilab beradi va shu tariqa uning valyuta kursi qiymatiga ta'sir qiladi.

Bu nafaqat foreks treyderlariga xizmat qiladigan juda muhim tushunchadir. Bu keng jamoatchilik, xalqaro va mahalliy biznes egalari, investorlar, bankirlar va boshqalar uchun ham muhim va foydalidir.

Valyuta savdogarlari ko'pincha bir qator xalqaro operatsiyalardan foyda olish uchun bir qator valyutalarni tahlil qilish orqali arbitraj imkoniyatlarini topishlari mumkin.

1. Fundamental tahlil - bu valyutalarning ichki qiymatini baholash va kelajakda valyuta kursiga ta'sir ko'rsatishi mumkin bo'lgan omillarni tahlil qilish. Shunday qilib, forex savdosida eng yaxshi natijaga erishish uchun fundamental tahlil va texnik tahlilni birlashtirish yaxshidir.

2. Moliya bozoridagi barcha aktivlar sinflari, obligatsiyalar, indekslar, tovarlar va valyutalar o'zaro bog'liq va o'zaro bog'liqdir. Ba'zi valyutalarga ushbu aktivlarning ba'zilar bevosita ta'sir qiladi. Shuning uchun foreks treyderi uchun qanday va qaysi aktiv ma'lum bir valyutaga ta'sir qilishini bilish afzallik hisoblanadi.

3. Valyutalar qiymatiga ta'sir etuvchi omillarni bilish investorlarga to'g'ri investitsiya qarorlarini qabul qilishga yordam beradi.

Valyuta kursiga ta'sir etuvchi omillar juda ko'p, ularning ichida eng muhimlarini ko'rib chiqamiz.

Pul birliklarini sotib olish qobiliyatlari va inflyatsiya sur'ati. Valyutalarni sotib olish qobiliyati bo'yicha bir biriga nisbatan o'lchanishi (sotib olish qobiliyatining pariteti) qiymat qonunini aks ettirgan holda valyuta kursining asosi bo'lib xizmat qiladi.

Valyuta kursi va pul birligining sotib olish qobiliyati o'rtasidagi muvofiqlik hamma vaqt ham kuzatilmaydi. Masalan, 1980 yil ichida AQSh dollarining kursi

Doych markaga nisbatan 2%ga o'sgan, ammo shu bilan birgalikda ichki bozorda dollarni sotib olish qobiliyati 13%ga, doych markaniki esa 6%ga pasaygan. [Buning sababi shundaki](#), valyutalarning kunlik kurslar kotirovkasi ularni sotib olish qobiliyatlariga nisbatan korrektirovka qilinmasligida va valyuta kurslariga boshqa omillarning ta'siridadir.

Mamlakat to'lov balansining ahvoli valyutaga bo'lgan talab va taklifga, valyuta kursining darajasiga bevosita ta'sir etadi hamda uning u yoki bu tarafga og'ib ketishiga olib keladi. Mamlakatning aktiv to'lov balansi milliy valyuta kursining o'sishiga [olib keladi](#), chunki xorijiy qarzdorlar tomonidan unga bo'lgan talab oshib boradi. Aksincha, passiv to'lov balansi esa milliy valyuta kursining pasayishiga olib keladi. Turli mamlakatlardagi foiz stavkalarining bir biridan farqi. Mamlakatdagi hisob yuritishning o'rtacha foiz stavkasini ko'tarilishi xorijiy kapitallarni mamlakatga oqib kelishini rag'batlantiradi. Ushbu foiz stavkalarining pasayishi [esa aksincha kapitallarni](#), shu jumladan milliy kapitallarni ham mamlakatdan chetga oqib ketishiga olib keladi.

Kapitallar ayniqsa "qaynoq" (chayqov) pullarning harakati (oqimi) mamlakatlar to'lov balanslari muvozanatsizligini kuchaytirib yuboradi.

Foiz stavkalari valyuta bozorlari operatsiyalari va ssuda kapitallari bozorlaridagi operatsiyalarga ta'sir etadi. Operatsiyalarni amalga oshirishda banklar maksimal foyda olish maqsadida milliy va Xalqaro bozordagi foiz stavkalari farqlarini hisobga oladilar. Ular arzonroq kreditlarni xorijiy ssuda kapitallari bozorida sotib olib, xorijiy valyutani milliy ssuda kapitallari bozorida nisbatan yuqoriroq foiz ustidan joylashtirishga harakat qiladilar.

Valyuta bozorlari faoliyati va chayqov valyuta operatsiyalarining valyuta kursiga kon'yunktur ta'siri. Agarda biror bir valyutaning [kursi pasayib borsa](#), bozor ishtirokchilari uni nisbatan muvozanatliroq valyutaga almashtiradilar va bu bilan ular uning qadrsizlanishini tezlashtirib yuboradilar.

Valyuta siyosati. Valyuta kursining davlat va bozor tomonidan muvofiqlashtirilishini o'zaro solishtirish uning dinamikasiga ta'sir etadi. Valyuta kursining valyutaga bo'lgan talab va taklif mexanizmi orqali valyuta bozorlarida shakllanishi odatda kurs nisbatlarini keskin o'zgarishi bilan xususiyatlidir. Iqtisod, pul muomalasi, moliya va kredit holatining ko'rsatkichi hamda muayyan bir valyutaga bo'lgan ishonch darajasi bo'lmish aniq (real) valyuta kursi bozorda shakllanadi. Valyuta kursini davlat tomonidan muvofiqlashtirilishi mamlakatning valyuta-iqtisodiy siyosati vazifalaridan kelib chiqqan holda uning ko'tarilishi yoki pasayishiga qaratilgandir. Ushbu maqsadda ma'lum bir valyuta siyosati amalga oshiriladi. Shunday qilib, valyuta [kursining shakllanishi - bu](#), milliy va jahon iqtisodiyotlari hamda siyosatlarining o'zaro munosabatlari bilan asoslangan murakkab ko'p omilli jarayondir. Shu sababli valyuta kursini prognozlashda yuqorida ko'rib chiqilgan kursni

shakllantiruvchi omillar hamda ularni valyutalarning o'zaro nisbatiga bir xilda bo'lmagan ta'siri aniq bir vaziyatdan kelib chiqqan holda hisobga olinadi.

Xulosa: Bugungi kunda kundalik hayotimizni pulsiz tasavvur qila olmaymiz. Valyuta kursi juda o'zgaruvchan bo'lib bu hodisaga turli omillar tasir qiladi. Yuqorida bularning barchasini sanab o'tdik. Valyutaning o'zgarishi, uning siyosati unga tasir qiluvchi turli omillar iqtisodiyotning muhim hodisalaridan hisoblanadi. Agar iqtisodiyotni o'rganishni xohlasak bular juda muhim deb o'ylayman. Shuningdek, bozrdagi narxning o'zgarishi ham valyuta kusi pasayishi va kotarilishiga bog'liq. Demak, unga tasir qiluvchi omillarni bilish bozorda ham juda katta ahamiyat kasb etadi.

Foydalanilgan adabiyotlar:

1. <https://azkurs.org/iqtisodiyot-nazariyasi-v6.html?page=9>
2. <https://www.fxcc.com/uz/what-are-the-key-factors-that-influence-currencies-exchange-rates>